

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลัก
ธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการ
วิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดทำ
แผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล
ของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เสนอแนวทางใน
การพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การดำเนินการวิจัย โดยใช้กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่
คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการ พนักงาน เกษนนำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน
คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
เป็นแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล
ของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามกระบวนการจัดทำ
แผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน
ครั้งที่เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนส่วนใหญ่เข้าร่วมทุกครั้ง และเป็นผู้บริหารท้องถิ่น 7 คน สมาชิก
สภาเทศบาล 12 คน ข้าราชการ 21 คน กลุ่มแม่บ้าน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ตัวแทนชุมชน
25 คน ตัวแทนผู้ประกอบการ 5 คน และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น 26 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
ตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าในภาพรวมกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อยู่ในระดับมาก
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า หลักความรับผิดชอบเป็นหลักที่ดี
ที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.78 รองลงมา คือ หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ
4.11 หลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.00 หลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

97

อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 3.96 และหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 3.90 และผลการวิเคราะห์ระดับปัญหากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าในภาพรวมของระดับปัญหากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า หลักความคุณธรรมเป็นหลักที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 รองลงมา คือ หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.94 หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.00 หลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.11 หลักการความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.23 และหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.27

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลบ้านสร้างจากแบบสอบถามมีคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ต้องการให้เทศบาลตำบลบ้านสร้างปรับปรุงแก้ไข โดยได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ปัญหา

1. คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสามปีไม่มีความพร้อม และไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม
2. มีเพียงการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ
3. การชี้แจง ทำความเข้าใจ และการรายงานข้อมูลไม่ชัดเจนเข้าใจยาก
4. ขาดการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงลึก อย่างเป็นระบบ
5. ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
6. คณะกรรมการขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และการ

ติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประชุมหาข้อมูลเบื้องต้นจากประชาชนก่อนการวางแผน
2. ควรมีการอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ให้คณะกรรมการเล็งเห็นถึงความสำคัญ

ของการวางแผน

3. ควรจัดทำแบบสอบถามข้อให้มูลและรายละเอียดในการสอบถามให้ครอบคลุมทุกด้าน
4. ควรนำข้อมูลมาสังเคราะห์แยกแยะอย่างเป็นระบบ
5. ใช้หลักความจริง ความจำเป็น และความต้องการสูงสุดมาจัดลำดับความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

98

6. ฝึกอบรมคณะกรรมการจัดทำแผน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และการติดตามและประเมินผล

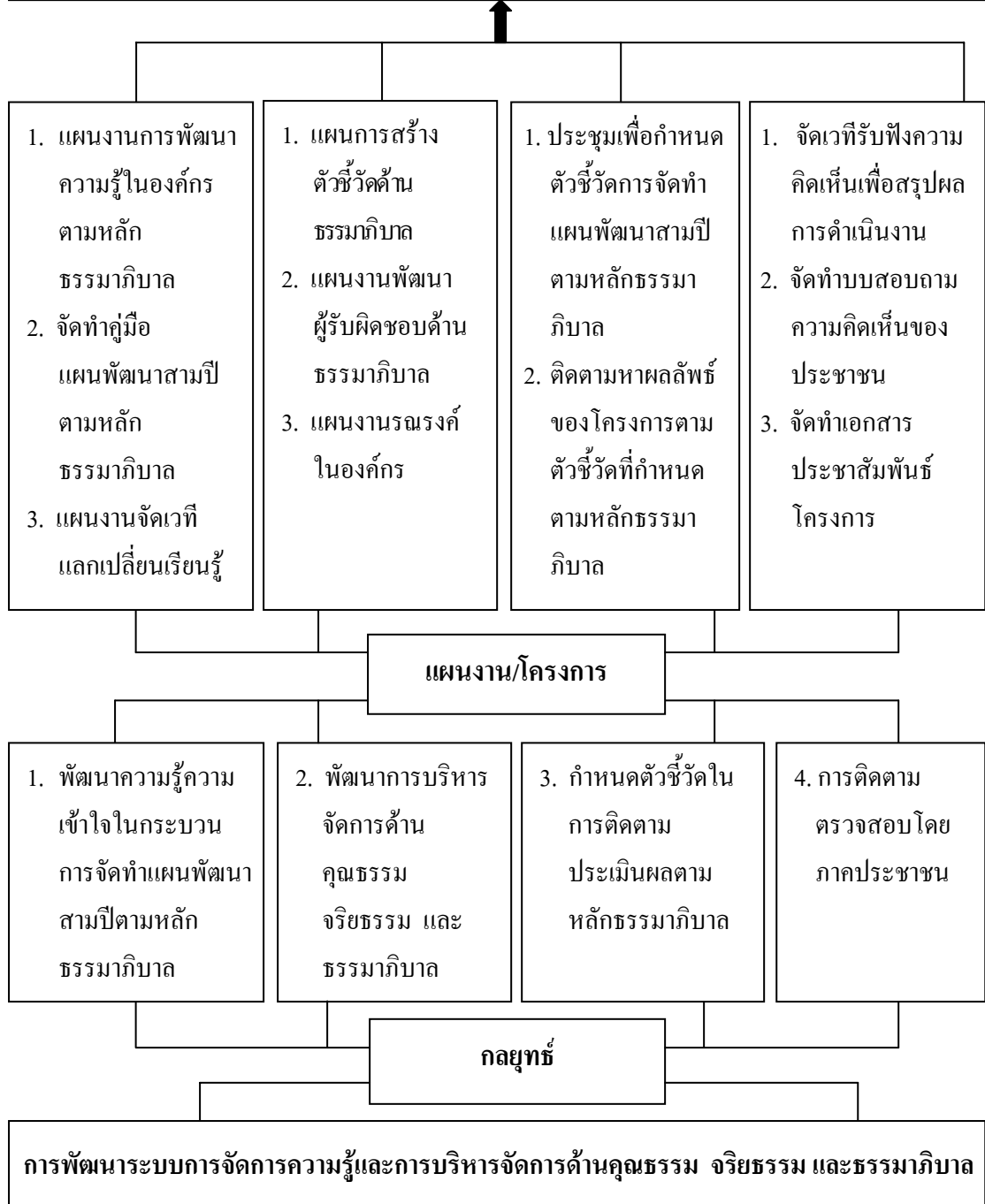
ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง

แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ตำบลบ้านสร้างมีแผนพัฒนาที่มาจากความร่วมมือของพหุภาคีทุกภาคส่วน มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างจริง ซึ่งใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ที่เชื่อว่าเมื่อคณะกรรมการกระบวนการจัดทำแผนที่ดีจะทำให้ได้แผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ดังภาพประกอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลบ้านสร้าง ต้องมาจากปัญหาและความต้องการของทุกภาคส่วน สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ภาพประกอบ 2 แผนกลยุทธ์การพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลตามหลักธรรมาภิบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

100

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องกระบวนการจัดแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลจากข้อค้นพบได้สาระสำคัญ ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับการปฏิบัติกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 หลักธรรมาภิบาลที่ดีที่สุด ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นร้อยละ 4.78 จากผลของการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเทศบาลตำบลบ้านสร้างได้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง โดยพัฒนาข้าราชการไทยไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่เหมาะสมกับระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี คือ ข้าราชการต้องเป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี ชยันต์ใจทำงาน มีศีลธรรม คุณธรรม ปรับตัวได้ทันโลก รับผิดชอบต่อผลงาน มีใจและการกระทำที่เป็นประชาธิปไตย และทำงานมุ่งเน้นผลงานเพื่อให้ระบบราชการไทยมีความเป็นเลิศ และสอดคล้องกับ เกรียงไกรทองจิตติ (2547 : 46) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล ซึ่งพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตามแผน มีการแบ่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติ

จากการศึกษาระดับปัญหากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07 เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า หลักความคุณธรรมเป็นหลักที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.86 ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง ที่มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก สืบเนื่องจากเทศบาลตำบลบ้านสร้างได้นำผลการประเมินการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี มาปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลบ้านสร้างอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และคณะ (2546 : 78) ที่ได้รายงานเรื่อง ขีดความสามารถในการวางแผนพัฒนาของผู้นำท้องถิ่นระดับตำบล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลที่อยู่ใกล้และห่างไกลศูนย์กลางความเจริญพบว่า คณะกรรมการตำบล ไม่ค่อยใช้ข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจ

ดังนั้น หลักธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการขั้นพื้นฐานและยุทธศาสตร์ที่สังคมโลกต้องการให้เกิดขึ้นและนำมาใช้เพื่อลด บรรเทา และแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ช่วยสร้างคุณค่าและจิตสำนึกทางปัญญา วัฒนธรรม และจริยธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

101

การเมือง ทำให้มีความเป็นธรรมในสังคม มีความโปร่งใสได้รับการยอมรับและเชื่อถือ มีประสิทธิภาพ และคุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น มีการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นภูมิคุ้มกันที่ทำให้มีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพ มีความมั่นคงปลอดภัยทุกภาคของสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับประเทศไทยได้นำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิรูปการเมืองโดยได้วางรากฐานแนวคิดนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หลายประเด็น เช่น ความโปร่งใส การตรวจสอบ ความมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และการกระจายอำนาจ (สุทัศน์ สิงหเสนี. 2542 : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อ้างอิงใน บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. 2544 : 41 ; ประพัฒน์ โพธิ์วิรุณ. 2544 : 1 – 15) ปัจจุบันหลักธรรมาภิบาลจึงได้กลายเป็นมาตรฐานสากลที่องค์กรและหน่วยงานทั่วไปต้องการให้เกิดขึ้นซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 13 จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 279 -280 ว่าการพิจารณาสรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใด เข้าสู่ตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษบุคคลนั้นจะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย อันแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้นนั่นเอง

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวิธีการพัฒนาความรู้ ความรู้ และการบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ประกอบด้วย การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนซึ่งสอดคล้องกับ ขงยุทธ ศรีประคู้ (2542 : 95) พบว่า ปัญหาสำคัญส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน คือบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน การพัฒนาปรับปรุงระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลของทุกชุมชน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสร้างระบบการติดตาม ประเมินผล ประกอบด้วย การกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินเพื่อให้เกิดความชัดเจน เป็นระบบและมีมาตรฐาน และสามารถประเมินผลสำเร็จของโครงการได้ว่ามีความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือไม่ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับสุภาพ ศรีเมือง (2544 : บทคัดย่อ) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบผลลัพธ์ของผลที่ได้จากการปฏิบัติงานว่าประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

102

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เทศบาลตำบลบ้านสร้างควรจะมีข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นระยะตลอดจนจัดทำคู่มือในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลพร้อมทั้งจัดอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.2 เทศบาลตำบลบ้านสร้างควรจัดประชุมหาข้อเท็จจริงจากประชาชนในการวางแผนเรื่องต่างๆ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน

1.3 เทศบาลตำบลบ้านสร้างควรจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผน และความรู้เรื่องธรรมาภิบาล พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานโดยลงรายละเอียดในประเด็นสำคัญ ใช้ข้อมูลที่อ่านเข้าใจง่าย

1.4 เทศบาลตำบลบ้านสร้างควรส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานและส่งเสริมความสามารถในการบริหารจัดการงานของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านสร้างให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ โดยจัดการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการที่จัดทำแผน เจ้าหน้าที่ในระดับตำบลกับคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและในระดับจังหวัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่แตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้ และมีความหลากหลายยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์หรือเปรียบเทียบกันระหว่างองค์กร เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดกระบวนการวางแผนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาถึงผลกระทบของการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายจากภาครัฐ และท้องถิ่น งบประมาณในระดับท้องถิ่น อาจเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล

2.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้มากขึ้น